

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Zadružni okrožni sestanki. Prikaz. Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine na Dunaju. Vestnik Zadružne zveze, Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori.

Zadružni okrožni sestanki.

Z vprašanjem zadružnih okrožij se je „Narodni Gospodar“ že mnogokrat bavil. Na Štajerskem so se osnovala zadružna okrožja že l. 1908. V 19. številki tega leta čitamo na strani 308: „Naša gospodarska organizacija na Spodnjem Štajerskem napreduje; število članic narašča od dne do dne. Da pa bode naša organizacija v vsakem oziru vzorna, je potreben vsestranski pouk zlasti za one, ki so poklicani voditi naše zadruge. Razun tega je potrebno, da prešinja naše zadrugarje vedno bolj in bolj duh skupnosti in razumevanje skupnih teženj; končno pa moramo tudi misliti sedaj, ko bode skoraj popolnoma izvedena organizacija denarnega zadružništva, na razne druge vrste zadrug. Da pa bode mogoče vse te naloge izvesti, je potreben ožji stik med članicami v posameznih okrajih.“

V istem letniku str. 320 je poročilo o prvem okrožnem zadružnem shodu v Posavju. Lepo poročilo! Po volitvah predavanje o postanku in poslovanju artičke posojilnice, potem govor o kmečkem vprašanju. Posaveci so pokazali, da so razumeli namen in pomen okrožnega sestanka zadrugarjev.

Naslednji letnik „Narodnega Gospodarja“ prinaša načrt zadružnih okrožij na Kranjskem. Osemnajst zadružnih okrožij je naštetih. Toda na Kranjskem nova naredba ni našla takega odziva kot na Štajerskem. Šele 26. avgusta 1911 se je ustanovila „Živinorejska zveza za kamniški politični okraj“, ki ima pa mnogo širši delokrog kot mišljena okrožja. Ne skrbi samo za pouk zadrugarjev ampak tudi za skupne pašnike i. t. d.

Organizacije zadružnih okrožij ni bilo mogoče oživiti, ker je bilo premalo skupnih ciljev. Samo za pouk in razgovor o skupnih težnjah in težavah snovati organizacijo se je marsikomu zdelo odveč. Potrebo pouka že tako navadno tisti najmanj umevajo, ki so ga najbolj potrebni. Prisilna ljudska šola je ravno zato uvedena, ker bi drugače ravno najbolj zanemarjeni sloji ne dobili najbolj potrebnega pouka. Tudi pri zadrugah je tako, najslabši se najbolj boje pouka.

Zato bo z zadružnimi okrožji težko, začeti se bo pa moralo na vsak način z zadružnimi sestanki. Na glavni skupščini letošnjega leta je obljubil predsednik Zadružne zveze dr. Krek, da se bodo pričeli prirejati

in prosil, naj članice gredo pri tem Zvezi na roko in naj se združni funkcionarji in vsi, ki imajo smisel za združništvo, gotovo udeležijo teh sestankov.

Kakšen bo dnevni red teh sestankov? Zastopnik Zadružne zveze bo predaval o poslovanju načelstva in nadzorstva, o različnih spornih vprašanjih iz poslovanja ali o združnem knjigovodstvu. Potem bi predaval član načelstva ene ali druge okoliške zadruga o njenem postanku, pomenu in uspehih. Nazadnje bi se vršil pogovor o skupnih zadevah.

Dnevni red bo torej obsegal tri točke, pri katerih se je kar težko odločiti, katera je najbolj važna. Naj samo o drugi omenim par stvari. Računskih zaključkov in bilanc ljudje ne znajo čitati. Dostikrat tudi zadruga, ki dela z izgubo, donaša neizmerne koristi celemu kraju, oderuštvo je premagano, gospodarski napredek omogočen, toda vse to vidi le gospodarsko večje oko. Za neizobraženega so številke v računskem zaključku in bilanci samo številke, za razumnega človeka so življenje. Puste, dolgočasne številke dobe meso in kri, če jih gleda človek s pravim umevanjem. Če se razširi pravo umevanje pomena združništva tudi s tega širšega stališča, se bo ogromno storilo v prosep združništva in ljudske izobrazbe.

Pri tretji točki bi se zastopniki posameznih zadrug domenili vse potrebno, da se izključi škodljiva konkurenca med posameznimi zadrugami, uredi okoliši in onemogoči članstvo pri več zadrugah. Nekateri dolžniki jemlje posojila pri vseh mogočih zadrugah in onemogočijo pregled načelstva pri domači posojilnici. Še mnogo drugih spornih zadev bi se lahko na teh sestankih lepo rešilo brez nepotrebnih nesporazumljenj in razburjanj, ki se sem in tja dogajajo.

Upamo, da se bodo okrožnih sestankov udeležili ne samo vsi člani načelstev in nadzorstev in vsaj razumnejši člani zadrug v okrožju ampak tudi fantje, ki bodo pozneje

morali za očeti prevzeti častna in odgovorna mesta pri zadrugah.

Združništvo u odnosu sa skrbi za javno blagostanje i uzgoja domovinskoga duha.

Prikaz.

Po zaključku upravnoga odbora „Zadružne Zveze“ u Ljubljani, obdržao se dana 2. i 3. aprili 1913. u Ljubljani prvi Zadružni kongres.

Član zvezina nadzorstva Miho Obuljen, savjetnik višeg zemaljskog suda u Zadru, primio se bio dužnosti, da na kongresu prikaže zadružništvo u odnosu sa skrbi za javno blagostanje.

Izvjestitelj se odazvao zadaći, te se ovdje, prama bilješkama, iznosi njegovo izvješće na uvaženje takodjer šire javnosti, koja se pozivlje na suradništvo pri novom socijalnom radu, oko skrbi za opće blagostanje i za uzgoj domovinskoga duha.

Radi se o velikom djelu te je svaki rodoljub dužan da pomogne, netom pučanstvo u mnogim i mnogim krajevima naše domovine strada.

I. Opći dio.

1. Socijalno djelovanje silno se razvilo kod naprednih naroda, jer svuda, gdje se uči i radi, došli su ljudi do uvjerenja, da narodno pitanje, t. j. da pitanje kako da se narod razvije i osnaži, nije to samo političko, jezično i gospodarsko, već da je to pitanje u prvom redu socijalno, kaonoti pitanje: kako da se pojedini član ili stanovita skupina ljudi u narodu i za narod uzdrži.

Socijalnim pitanjem bavili su se do nazad godina najviše učenjaci, dok je praktično provadjanje socijalnih zasada u istinu bilo zastalo. Dosta se „za narod“ govorilo i pisalo, ali se na socijalnom polju relativno malo radilo.

2. Osobito se zanemario baš onaj dio pučanstva, koji je najviše trebovao pomoći. A to je takozvani mali puk: seljak, radnik i pomorac.

Ova tri pučka elementa predstavljaju najveći dio pučanstva uopće a svaki po sebi ima pak veliku važnost u narodnom gospodarstvu.

Kod Hrvata i Slovenaca, kao i kod Srba, ili uopće kod južnih Slavena — seljaci, radnici i pomorci takodjer predstavljaju doista najveći dio pučanstva.

Seljaštvo je pak kod nas prava jezgra naroda; sa sela naš narod prima svoju nacionalnu i gospodarsku snagu; na selu je korijenika naroda našega; seljaštvo pače reprezentira — rekao bi skoro — onu baš elementarnu otpornu silu, koja je kroz vjekove obranila i očuvala naš narod od propasti, dočim su ljudi u gradovima bili skoro podlegli tudjoj najezdi i mnogi se izrodili.

Na selu se uzdržao narod zdrav i krepak; na selu se očuvao naš jezik, naš karakter, naši običaji — naš dom.

3. Ovako je bilo i ostalo, po našu sreću, sve do u zadnje vrijeme; ali u zadnje doba, pošto se poremetio red u ekonomskim i socijalnim prilikama, prijeti pogibelj, da seljaštvo u velikoj borbi za opstanak, ne propa, kad na ovu borbu nije spravno, ni organizovano, dok neorganizirani radnik i pomorac u velikoj utakmici doista već stradaju.

4. Ovo su uvidili najprije Francusi a za njima su se povelili svi sjeverni narodi te su uprili svim silama, da mali puk uopće, a vlastito seljaštvo sačuvaju na snazi, da mu podignu blagostanje a da istodobno kod njega razviju i ponjeguju domovinski duh, te da učvrste u svim slojevima naroda ljubav za rodjenom grudom.

Ovako su uradili i rade sjajnim uspjehom takodjer naša sjeverna braća Česi.

Usporedno s ovim radom na korist seljaštva stanovite organizacije dale su se na pasao da pripomognu radniku i pomorcu.

5. Do spoznaje, da je ovaki rad potrebit, došlo se vrlo jednostavno, na slijedeći način:

U svim modernim državama opazilo se, da su seljaci s polja selili u velikom broju u obrtne krajeve; zapustivši kuću i zemlju, postali su proletarci bez vlastita krova i tla a potpuno zavisni od industrijske i novčane konjunktore. Ova činjenica imala je za posljedicu, da su neki krajevi ostali bez poljoprivrednih sila, dok se u obrtnim mjestima nagomilalo ljudi svake vrste, koje pak odnosni kraj nije mogao da primjereno prehrani. Iz ovoga su nastale mnoge neprilike, a poglavita bijaše fizička i moralna propast ne samo pojedinaca, već cijelih obitelji a osobito djece. U mnogim takovim industrijalnim krajevima nestalo je donekle i obiteljske veze te je potamnio pojam kršćanske narodne obitelji. Tad se uvidilo, da to tako ne ide i da ne smije da ide, jer je inače za narod i za državu velika šteta i nedaleka propast.

6. Svrnivajući prilike i posljedice iz poremećenoga reda opazilo se, da seljačka kuća jest najsigurnija i najbolja podloga narodu i državnomu življenju. Za to se digao glas: „**natrag na selo**“.

Bivši francuski ministar Meliné napisao je lijepo djelo, u kojemu je, na temelju opširnoga istraživanja, došao do zaključka, da treba seljačkoj kući što izdašnije gospodarske i socijalne pomoći i da valja osobito pri ovom radu na to paziti, da življenje na selu bude ljudima, ženama i djeci prijatno i ugodno.

Ovaj glas „natrag na selo“ poslušali su osobito Njemci, te su u tu svrhu osnovali u Berlinu moćno društvo pod naslovom: „*Deutscher Verein für ländliche Wohlfahrts- und Heimatspflege*“.

7. Istraživajući i utvrđujući gospodarske i socijalne prilike maloga puka, ustanovila se činjenica, da je zadrukarstvo u zadnjih 40 godina bilo od velike pomoći seljaštvu i radništvu, da je ono spasavalo uopće pučanstvo od lihtarstva, kad mu je pružalo sigurnoga, brzoga i relativno jeftinoga kredita u najtežim

vremenima i kad mu je pomagalo i posredovalo: bilo pri prodaji plodova njegova truda, bilo pri kupnji poglavitih potrepština. — Uz ovaki zadružni rad počelo se, osobito u Danskoj, širiti socijalno djelovanje i proširilo se zadružno polje znatno i u svakom smjeru a u svrhu, da se upliv organiziranoga kapitalizma stavi u sklad barem sa potrebama pučanstva. Tad se uvidjelo kako treba, da se još mnogo uradi i organizira za mali, ali mnogobrojni puk a osobito za seljake i radnike, eda ih se u prvom redu priveže uz rodjenu grud, da se u njima osnaži ljubav za domom, da se kod njih uzgoji domovinski duh i domaćinstvo, a da se usporedno podiže blagostanje u narodu.

Ovo je novi rad, koji se može i mora najbrže, najsigurnije i najuspješnije obavljati putem zadrugarstva.

Tim putem podjoše svi napredni narodi i uspjeh je kod nekih veličanstven, kao n. pr. u Danskoj, dok ne zaostaje u Francuskoj, u Belgiji, u Njemačkom carstvu i u gornjoj Italiji. U kraljevini Bugarskoj i Srbiji slijedio se isti put i primjer sa potpunim uspjesima a relativno za kratko vrijeme, po čemu se takodjer vidi, kako je zadružna ideja Slavenima prirodjena, što nas inače i povijest uči.

8. Ovaki novi rad svuda više ili manje lijepo i brzo napreduje, dok se u državi, u kojoj mi živimo, još nije uprav prošlo iz stadija resolucija — na pravi rad oko njege domaćinstva, uz istodobno podizanje narodnoga blagostanja. Razlog je po svoj prilici taj, što ova monarhija nije nacionalna država, već se u njoj bore razne narodnosti: jedne za političko gospodstvo a druge za vlastiti opstanak, pa se pri tomu troše najbolje energije u neproduktivna djela. U habsburškoj monarhiji postoje pak pojedine nacionalne institucije, neke i na osnovi javnoga prava a ima više zadružnih nacionalnih organizacija, od kojih neke lijepo uspijevaju, kako smo n. pr. baš imali prigode, da vidimo i čujemo, kad

smo vijećali na glavnoj skupštini Zadružne Zveze u Ljubljani, koja broji medju svoje članice: zadruge u Kranjskoj, u Štajerskoj, u Koruškoj, u Istri a u Dalmaciji. — Svima nacionalnim zadružnim organizacijama prednjače pak Česi.

U našim krajevima s jedne i s druge strane Velebita postoji još ovakih zadružnih organizacija; u nekim se počeo razvijati takodjer novi socijalni rad u stanovitim, doduše ograničenim pravcima.

Ali rasejepkanost rada, rasejepkanost sila, kojim mi inače ne obilujemo, rasejepkanost javne uprave te i rasejepkanost naša općenita i u istoj borbi za nacionalni opstanak — otežavaju rad i priječe, da u radu bude uspjeha. Skrajno je pak vrijeme da se opametimo i da naučimo barem od neprijatelja, kad nećemo od brata — da samo one gospodarske i socijalne organizacije uspijevaju, u kojim sudjeluje sav narod; a to možemo mi barem ondje postignuti, gdje to zavisi jedino od naše dobre volje; treba se samo maniti tjesnogradosti i sebičnosti te ne mješati politiziranje, i strančarenje, gdje im mjesta nema i ne smije da bude.

Još ću ovdje spomenuti, da je godine 1911. na skupštini općega austrijskoga saveza, Ferdinand König iz Brna bio potakao pitanje, kako bi se preko zadružništva u Austriji imale stvoriti ustanove za seljačko blagostanje i za skrb oko domovinskoga duha.

9. Jedan od vodja u zadrugarstvu kod nas južnih Slavena, naš dr. Krek, koji nas je baš ovdje pozvao, plamti od entuzijazma i neumorno se brine, kako bi stvorio ustanove po svim našim krajevima u svrhu, da se podigne seljaka i radnika i njihove obitelji, pomažući im u današnjoj borbi za opstanak, da se pri tomu nadje načina za uzgoj domovinskoga duha pa da nestane pravo bježanje naših ljudi u tudje krajeve, koje oni jeftino svojim znojom i svojom krvlju više puta natapaju a tudjinca obogaćuju, dok im u domovini

kuća prazna propada a žena i djeca zapuštena stradaju na opustošenoj rodjenoj grudi.

U Beču postoji „Opći savez poljodjelskih zadruga u Austriji“; u njemu su začlanjeni skoro svi zadružni savezi u Austriji pa i naši hrvatski, slovenski, srpski. Na 4. veljače 1913. u sjednici upravnoga vijeća ovoga saveza, nakon zanimive razprave, bio je jednoglasno prihvaćen referat i predlog dra. Kreka, koji u izvadku glasi ovako:

1. Neka se istraži, kako zadrugarstvo djeluje na polju skrbi oko seljačkoga blagostanja.

2. Neka se sav odnosni zadružni rad sistematično uredi i objelodani te neka se i u listu općega saveza izdavaju shodni članci za zadružno djelovanje u svrhe skrbi oko seljačkoga blagostanja i uzgoja domovinskoga duha.

3. Neka se ova vrst zadružnoga djelovanja osobito preporučiti zadružnim savezima eda ga šire:

a) na tečajevima, skupštinama i na sastancima sa zgodnim predavanjima o ustanovama za unapredjenje seljačkoga gospodarstva i domaćinstva;

b) sredstvom saveznih revizora, koje treba posebno u ovu granu zadružnoga djelovanja uputiti a da budu u stanju, kad putuju u revizijske svrhe, širiti nauku ove grane, izvješćujući o uspjehu rada.

4. Neka se sastave upute za seljačko domaće knjigovodstvo u svrhu, da se na temelju dobivenih podataka uzmogne bolje proširiti ova grana zadružnoga djelovanja.

5. Neka se osnuje jedan središnji zavod za obavijesti u poslima zadružnoga djelovanja za javno dobrostanje.

Slični je zaključak stvorio i socijalnopolitički pododbor zastupničke kuće u Beču, kojim se pozivje vlada da uputi i da koncentrira sve odnosno uređivanje u Ministarstvo poljodjelstva.

10. Ali meni se čini, a to sam naučio od starijih i iskusnijih, da za ove posle ne vrijedi

takozvana državna akcija. K tomu nije ni lijepo, ni potrebno sve čekati i tražiti od vlade, dok baš na ovom polju treba pozvati na rad sve slojeve pučanstva i naučiti osobito one, kojim je pomoć potrebna, da sami sebi pomognu. Osim toga ne smije se ovaki rad prisposodobiti sa djelima milosrdja, a mora se pak zapriječiti da itko u ovim poslima špekulira, već da svaki, koji ima volje i znanja, nesebično poradi. Državna vlast mora samo moralno i novčano potpomogati ono što drugi za obće dobro rade; ali prama državnim bužetarnim prilikama odnosna novčana pomoć neće biti dostatna.

Napokon mi moramo da sebi predočimo takodjer činjenicu, da nama Hrvatima i Slovencima, kao i Srbima, ide najgore, da smo bili i ostali zanemareni.

S toga mi moramo uz poklik: „natrag na selo, da nadodamo takodjer i usklik: „uzdajmo se samo u se i u svoje kljuse“ pa da zato na novi rad prionu svi slojevi pučanstva — udruženim silama i svim sredstvima.

11. Novim radom mora da se nadje lijeka neprilikama, koje haraju po našem narodu. Ove neprilike treba pak da dobro uočimo i da ih uvijek pred očima držimo. Ne treba osobitoga dokazivanja, jer je opće poznato i jer svaki od nas to danomice opaža, da našem puku prijeti velika pogibelj iz raznih nevolja, od kojih ćemo neke ovdje prikazati u glavnim potezima.

12. Rana smrt tamani naše pučanstvo u velikom relativnom postotku, jer preveć djece umire u nejakom dobu, netom se malo tko za siromašnu, bilo seosku, bilo radničku, bilo pomorsku djecu skrbi, dok skoro svuda fale uredbe za uzgoj nejake djece, medju kojom redovito haraju najraznovrstnije bolesti.

13. Naš se narod u nekim krajevima slabo hrani jer mu fale srestva za dostatnu

i bolju hranu; s toga se opaža da nije svuda ni dovoljno prehranjen pa da je za to oslabio i da nije više sposoban za onake fizičke radnje, kakve mogu da obavljaju samo ljudi, koji se dobro i dovoljno hrane. Taj pojav nazivlju Nijemci „Unterernährung“ i ta se nevolja u mnogim našim mjestima opaža.

14. Grozota je pak prava vidjeti u kakvim nevoljnim, vlažnim, mračnim i gnjusnim potleušicama stanuje jedan dio našega naroda! U pogledu pučkoga stanovanja fale u nekim krajevima i najprimitivnije pretpostavke, kakve se i u najograničenoj mjeri moraju da traže za obitavanje živućih bića. Higijena i moral traže baš osvetu nad krivcima takova stanja; ali međjutim u odnosnim krajevima puk u istinu propada i ne može da u rodjenom kraju ostane, ni da ljubi onaki dom — osobito kad je pojedinac samo jedan put vidio nešto boljega. — Osim toga na stanicama radnika i inoga maloga puka; osobito u gradovima, razvila se posebna vrst „stanarskoga kamatnjaštva“.

15. Za ove razloge — nedovoljna prehrana i protuhigijensko stanovanje — kao i s rdjavoga geografskoga položaja nekih sela i komšiluka, te radi zapuštenih baretina i gjubrišta, kao i s razloga sbijenoga stanovanja nižih pučkih slojeva po gradovima — higijenske su prilike, u kojim žive mnogi naši ljudi i mnoge obitelji, vrlo loše. Osim toga šire se takodjer razne priljepčive bolesti, a da ne spominjem groznicu ili malariju, koja hara po raznim krajevima naše domovine. U ovako teškim i nesretnim higijenskim prilikama mnogi naš seljak i radnik bez dovoljne zdravstvene njege, slabo prehranjen i slabo pokriven ne samo individualno strada, već se u nekim krajevima opaža kolektivna degeneracija.

16. Valja se pak sjetiti i žigosati činjenicu, što je u nekim krajevima kod naših

seljaka — žena zapuštena i zapostavljena, kao da nije ljucko biće. Istodobno s ovom grubom pojavom opaža se druga ne manje žalosnija — a to je zapuštenost djece. Na selima se redovito nitko za zapuštenu djecu ne stara a malo tko i po nekim gradovima.

17. U puku našem ima velik broj analfabeta; škola nema dovoljno. Mladež, osobito na selu, kad svrši pučku školu, zapusti se, jer se malo tko stara da seljaka daljnjim vježbanjem zabavlja. Za to neuk, postaje kadkad i surov a redovito nema u nekim krajevima ni pojma što se na svijetu događa; on ne vidi pogibelji, kojim je izložen, nezna se na vrijeme obraniti a nije kadar da sudjeluje u javnom, najprimitivnijem životu, kako bi se dolikovalo gradjaninu 20. vijeka.

18. U nekim krajevima naš seljak lakomno se i za neznatne stvari pravda; za to dangubi i troši, kao da je zaboravio da se kod nas već u prastaro doba izbjegavalo pravdanje, pripuštajući seoske sporove sudu dobrih ljudi. U nekim su krajevima izdaci i troškovi za pravdanje relativno veoma znatni; u nekim odlomcima pače nadmašuju iznose svih poreza! Iz pravdanja se razvilo takodjer novo kamatnjaštvo, netom se mnogi nadpisari i njima slična lica okorišćuju kao pravi kamatnici, jer privreda njihova ne stoji u nikakvom razmjeru sa obavljenim poslom, ni s njegovim uspjehom a upropašćuje dotičnoga pravdažiju.

19. Alkoholizam se takodjer pod razom krčama tako širi, da se u nekim krajevima opažaju znakovi takodjer alkooličke degeneracije, dok se neki krčmari, kao pravi kamatnici, obogaćuju.

20. U raznim krajevima naše domovine sretamo takodjer nesredjene agrarne prilike a osobito nepravdu, da seljak nema

vlastite zemlje, već da obradjuje tuđu kao kmet ili kolon, pod uvjetima, koji nijesu svuda pravedni, jer kapital ne stoji svuda u pravednom razmjeru s radnjom. S jedne strane neupućeni birokrati a s druge strane političko-strančarska taktika stvorili su tako zvano kmetско pitanje, čije se riješenje oteže; bez zadružnoga rada neće se pak moći konačno riješiti.

21. Reklo se već prije, da seljak, radnik i pomorac nijesu uopće dovoljno izobraženi; strukovna pak izobrazba najviše im manjka i iz toga im nastaju velike štete u današnjoj gospodarskoj utakmici i borbi. U mnogim krajevima naši ljudi nemaju pojma o današnjem strukovnom napretku a neće ni da zanj znadu, jer su više puta bili doista od lažnih proroka prevareni, — te sa malo vjere susretaju i nove učitelje; potreba je za to, da oni sve vide i da vide istu korist iz strukovnoga napretka, a za to imaju malo prilika, kad je malo uzornih namještaja a pogotovo izložaba. Seljak naš n. pr. još skroz primitivno obradjuje zemlju; naš je radnik podvrgnut stranim prednjacima, dok pomoraca naših, usljed pomanjkanja strukovne, danas potrebite naobrazbe, baš nestaje. Nikakve strukovne naobrazbe nemaju ženske, a najmanje u kućanstvu, iz čega štete za obiteljsko gazdinstvo.

22. U ovakom stanju stvari i kad u nekim krajevima pućanin doista više nije u stanju da u rodjenom kraju prehrani sama sebe i svoje, tad seli u svijet glavom bez obzira. Samo u malo krajeva postoje poštene i nesebične organizacije, koje se zauzimlju za one, koji su odlučili da u inozemstvu traže zarade i privrede, doćim u mnogim krajevima besdušni agenti, zločinačkim varkama, hvataju neuke i neupućene naše ljude u mreže selitbe i propasti. Za to, dok seljenje u svrhe privrede može biti korisno, to je u mnogim slučajevima kod nas ekonomska i moralna propast ljudi i njihovih obitelji.

23. Istaknuvši još nevolje, što se u nekim krajevima nezna za štednju, što neuki ljudi nasjedaju svakovrsnom praznovjerju i to skupo plaćaju, netom ih mnogi paraziti u ljuekom obličju izrabljuju, dok im javni urednici ne idu svuda u susret prama uredovnoj dužnosti — pred nama stoji, u kratkim potezima, tužna slika prilika ili neprilika, u kojim žive dobar dio našega naroda, kao zapušteno, skoro bespravno biće i kao objekt tuđega iskorišćivanja.

24. Ovake i gore neprilike bijahu i kod drugih naroda i u drugim državama. Radom se pak do sada uvijek svakom zlu i svakoj potrebi doskoćilo; to može da bude i kod nas.

Mi Hrvati i Slovenci, zajedno sa Srbima, te živemo na jugu prostrane države — u danima kad su naša narodna braća sa Balkana zadivili, junaštvom i spremom svojom, cijeli izobraženi svijet i kad su potocima svoje krvi oslobodili braću svoju od turskoga jarma — moramo da se prenemo i da radom priskoćimo u pomoć malomu puku, koji krvari pod raznim socijalnim ranama te da ga oslobodimo od bijede, neznanja, bespravnosti i od tuđeg iskorišćivanja.

Kao što balkanski saveznici nijesu žalili nikakve žrtve, tako neka i nama bude primjerom udruženi i požrtovni njihov rad, eda uzmognemo svim silama, oduševljeno i nesebično pristupiti na novi socijalni rad oko podizanja narodnoga blagostanja i domovinskoga duha.

U tu svrhu imale bi se združiti sve pučke ustanove.

25. Zadrugarstvo neka nam bude pak poluga ili stroj za novi rad.

Pod geslom: „jedan za sve a svi za jednoga“ moraju se sakupiti sve sile prama jednom cilju, da bude koristi iskrnjemu.

Naš narod doista bori se i mora se još boriti proti najezdama tuđina i za to se troši velika naciionalna energija u potrebitoj obrani

svojih pravica, svojega tla i svojega jezika. Ali za to ne treba ni klonuti duhom, ni oklijevati socijalnim radom, uz kojeg neka prionu svi oni, koji ne spadaju medju aktivne političke borce. Treba se vratiti u prvom redu na selo, gdje je izvor narodne snage, eda seljaci, kojih je najveći broj, budu siti, zdravi, snažni, prosvjetljeni i zadovoljni, uzgojeni u ljubavi za rođenom grudom a u domovinskom duhu, eda domovinu svoju budu novim silama štitili.

Pri novom socijalnomu radu okoristit ćemo se onim, što su drugi proučili, pokušali i uspješno izvršili a prilagodit ćemo svaku na naše posebne prilike.

(Slijedi.)

Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine na Dunaju.

Akcijska družba s firmo „Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine“ je začela poslovati.

Družba ima namen pospeševati, organizirati in izvrševati vnovčevanje vsake vrste živine za vožnjo, pleme in klanje, in živalskih produktov in vseh potrebščin za živinorejce s posebnim ozirom na korist živinorejcev in potrebe konsumentov. V dosego tega namena bo družba v postavnih mejah ustvarila vse potrebne organizacije, vodila kupčijo in osnovala in vodila podjetja.

Njene naloge so zlasti:

a) ustanovitev in vodstvo javnega, prodajalcem in kupcem enako dostopnega trga za vsake vrste živino na Dunaju in enakih trgov sploh v deželah in kraljestvih, zastopanih v državnem zboru, na podlagi tržne pravice, ki jo imajo dotične občine;

b) poizvedba in objava tržnih cen in izdajanje tržnih poročil z družbenih trgov, stalna obvestila, ki bodo vedno sproti poučila vnovčevalnice in živinorejce — veleposestva in posamezne posestnike — o cenah živine na dunajskem in drugih važnih trgih;

c) nakup in prodaja živine (za pleme, klanje in vožnjo) in sicer po komisijonarjih in na svoj račun;

d) dovoljevanje in preskrbljevanje za nakup, pitanje in prodajo živine potrebnih kreditov;

e) ustanavljanje, vodstvo in udeležba pri podjetjih, ki lahko pospešujejo vnovčevanje živine. Na primer podjetja za izdelovanje in konserviranje krmil, za steriliziranje pogojno vžitnega mesa, za vnovčenje poginulih živali i. t. d.;

f) ustanavljanje in vodstvo podjetij za klanje in prodajo ali predelovanje mesnih izdelkov;

g) odredbe proti škodi pri klanju in pošiljanju;

h) nabava, najem in obdelovanje posestev, reja in pitanje živine;

i) ustanavljanje in vodstvo blagajn na trgih za živino, oziroma udeležba pri takih blagajnah.

Za ustanavljanje, podpiranje in vodstvo takih podjetij razpolaga Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine z akcijskim kapitalom K 1,500.000, ki se po potrebi lahko polagoma ali naenkrat zviša na K 3,000.000, če občni zbor to sklene.

S temi sredstvi in oprta na krepke kmetijske organizacije za vnovčevanje živine se obrača Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine na vse faktorje, ki se morajo brigati za zvišanje in izboljšanje živinoreje, zlasti za izboljšanje pitanja živine, za to, da se promet z živino priprosteje uredi, da pride živina kar najbolj naravnost in poceni na kraje konsuma in, da se kar najboljše izrabijo in porabijo klavni produkti in odpadki.

Ne nov člen v verigi med živinorejci in mesarskimi obrtniki, med producenti in konsumenti, ampak obče koristna posredovalka med obojimi bo skušala biti nova družba.

Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine se bo pečala zlasti:

a) z nakupovanjem plemenske živine neposredno od živinorejcev in njih organizacij po vseh živinorejskih krajih; družba je v zvezi z najboljšimi živinorejskimi organizacijami doma in v tujini in ji je mogoče preskrbeti sami nakup vrednih plemenskih živali ali pa tudi posredovati, prirejati večje sejme in olajšati interesentom na vse načine nakupovanje plemenske živine;

b) z nakupovanjem živine za vžitek, za molžo in pitanje, s posebnim ozirom na one pokrajine, ki pridejo zlasti za cenen nakup te vrste živine v poštev;

c) s posredovanjem oziroma nakupom vprežne živine za kmeta, domeno in industrijsko podjetje;

d) s prodajo vsake vrste klavne živine na dunajskem in drugih pomembnejših trgih.

Na dunajskem centralnem živinskem trgu bo prevzela Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine 1. maja t. l. upravo „Kmetijske vnovčevalnice za živino Splošne zveze kmetijskih združenj v Avstriji“ in bo na tej podlagi skupno z napravami, ki jih je dunajska občina že ustanovila, po močeh pospeševala preskrbo dunajskega prebivalstva s klavno živino in mesom, prodajalcem klavne živine pa bo nudila priliko za ugodno prodajo svojih produktov in jih zainteresirala za enakomerno udeležbo na živinskem trgu.

Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine bo posvetila pozornost zlasti kupčiji s klavno živino v nešteti krajih, kjer je konsum močan in bo skušala v takih krajih po vseh deželah ustvariti pogoje za dober, ugoden razvoj te kupčije v sporazumu s kmečkim in mestnim prebivalstvom.

Mnogim krajem velikega konsuma v avstrijskih deželah še manjka naprav, ki že zelo lajšajo kupčijo z živino na velikomestnih trgih.

Manjkajo še mnogokje trgi, ki bi nudili kmetu in živinorejcu priliko, da ponudi svojo živino na prodaj, seveda tudi mesarjem, da bi jo izbrali in kupili naravnost od živinorejca,

manjka tržnih blagajn, naprav, ki preskrbe prodajalcem kupno ceno v gotovini, kupcem pa potrebni kredit. V mnogih krajih še ni naprav za steriliziranje mesa in prodajališč za užitne toda slabejše vrste mesa, naprav, ki bi varovale prodajalca škode pri vožnjah, zaplenbah i. t. d.

Posebno važna je ustanovitev vnovčevalnic za živino, kakor so se ustanovile že v mnogoterih krajih. Koliko vrednost imajo za kmeta, mesarja in občinstvo, se vidi iz tega, ker se vedno bolj rabijo.

Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine vidi v tej napravi važno sredstvo, da postane promet z živino enostavnejši in cenejši in bo vedno pripravljena ustanavljati v zvezi z mestnimi upravami, organizacijami mesarjev in kmetijskimi organizacijami imenovane naprave. Družbi bo tudi mogoče direktno poseči v trgovino, da zagotovi producentom prodajo in mesarjem potrebno pitano živino.

Velike važnosti za poljedelstvo in za konsum je, če se ustvari pravočasno zveza krajevno zelo oddaljenih živinorejcev ob časih krajevne slabe letine, ki povzroči pomanjkanje krme in neposredno zelo veliko ponudbo za vožnjo in rejo dobre živine na prodaj mesarjem.

Splošna avstrijska zveza za vnovčenje živine bo ustvarila to zvezo v občo korist, s pomočjo vnovčevalnic za živino, ki že obstoje in se bodo še ustanovile, pomagala izravnati živinske trge po različnih krajih monarhije po dejanskih gospodarskih potrebah in bo pazila, da se čuva in varuje stanje živine. Z enakim namenom bo — če bo treba — posegla vmes tudi, kadar se bo šlo za to, da se ob pomanjkanju krme, preskrbi iz za nakup ugodnih krajev.

Samo v neprestani zvezi s kmeti, živinorejci in njih glavnimi organizacijami, v nepretrganem stiku z mestnimi upravami in konsumnimi kraji bo lahko Splošna avstrijska družba za vnovčenje živine izpolnila splošno željo po enostavnejši ureditvi trgovine z živino.

Gotovo je v eminentnem interesu vseh prizadetih krogov, da sodelujejo pri rešitvi tega važnega vprašanja in podpirajo vsa ta strem-ljenja. Posebno važno je za kmete in njih organizacije, da porabijo sredstva, ki jim jih nudi Splošna avstrijska družba za vnovčevanje živine, da se bo dosegel najvažnejši cilj: krepko pospeševanje naše živinoreje, da bo mogla kriti potrebo domačega konsuma.

Vestnik Zadružne zveze.

Uredništvo lista je z današnjo številko prevzel gosp. dr. Jakob Mohorič. Ko odlagam uredništvo Zvezinega glasila, štejem si v prijetno dolžnost, zahvaliti se vsem p. n. sotrudnikom, ki so mi v petletni dobi, v kateri mi je bilo poverjeno uredništvo, s svojimi strokovnimi spisi stali ob strani. Obenem si dovoljujem p. n. sotrudnike prositi, da listu ohranijo svojo naklonjenost tudi v bodoče.

Anton Kralj,
tajnik Zadružne zveze v Ljubljani.

Rad dalmatinskoga Pododbora Zadružne Zveze u Ljubljani u god. 1912. Dalmatinski Pododbor Zadružne Zveze u Ljubljani pokazao je i u trećoj godini svoga opstanka lijep uspjeh poslovanja, što je najboljim dokazom, koliko se može da poradi dobrom voljom i samoprijegom za zadružnu misao.

Zadružne ustanove i jesu ljute protivnice kapitalističkih poduzeća i židovskih Banka. Zadrugе imaju da okupe svu moć naroda, e da nam i ono malo preostale narodne otporne snage, ne odnese tugjin i kapital.

Pododbor ima svoj ured u Spljetu, a u kući Vesanovićevoj kraj crkve sv. Dominika. Zvezin je delegat za Dalmaciju Dr. Ante Alfrević, a uz njega su u zvezinoj upravi iz Dalmacije: Dr. Ivan Buić iz Drniša i Don Ivo Makjanić iz Sviraca na Braču, dok je iz Dalmacije u zvezinom nadzornom odboru Miho Obuljen, viši zemaljski savjetnik u Zadru. Od činovništva ima sada Zadružna Zveza u Dalmaciji dva revizora: Franu Ženka Donadinija i Valentina Oblaka i jednoga vježbenika: Cirila Golmajera, ova dva zadnja tek od druge polovice g. 1912.

U g. 1912. izvršeno je 57 revizija i 26 pregleda. Nadalje je obavljeno 20 pohoda u svrhu

upute i pouke. Takogjer su bile zaključene knjige i sastavljen računski zaključak za 10 zadruga u uredu Pododbora, a za 38 zadruga kod dotičnih zadruga.

Revizori su učestvovali kod 8 zadružnih glavnih i kod 7 ustanovnih skupština, kojom su zgo-dom uputili nazočne zadrugare u temeljna načela zadružnih ustanova, preporučujući u prvome redu štednju, po onoj narodnoj: „u radiše svega biše, u štedišu jošte više!“

Držan je zadružni tečaj u Sinju u dueve 27—28—29. veljače 1912., a predavao je revizor F. Ž. Donadini o vogjenju rajfeisenovih i inih zadruga sa kratkom uputom i o mjenicama.

Svezinih zadruga je bilo u Dalmaciji koncem g. 1911. 82. Istupila 1, a 9 ih je začlanjeno u 1912. tako, da ih je danas ukupno 90.

Po vrsti ih je: rajfeisenovaka 58; štedionica 8; potrošnih 8; ribarskih 11; uljarskih 2; gospodarskih centrala 1; klesarskih 1; povrtljarskih 1; ukupno 90, od kojih je u likvidaciji jedna ribarska i jedna potrošna. Pisarna je primila 1012 spisa, koja su sva riješena, jer se po mogućnosti rješavaju spisi istoga dana, kada su primljeni.

Razaslane su razne okružnice zadrugama u pogled štednje, kredita, upute i druge zadružne pouke:

Zadrugе su upućene u konversiju svojih uknjiženih vjeresija preko Zemljišno Vjeresijskoga Zavoda u Zadru, pa se imaju, navlastito zagorske zadrugе, odmah dati na posao, a čemu će im biti pri ruci i Pododbor zvezin. Na taj će način mnoge zadrugе dobiti više prometnih sredstava, a od novea, što je izdan na dulji zajam, te l. ži kao imobilizovan, a u što nije uputno, da se zadrugе upuštaju, dok nemaju svojih vlastitih sredstava.

Dne 20. veljače 1912. bio je u Spljetu sastanak dalmatinskih svezinih članica, u nazočnosti svezinih predstavnika iz Ljubljane, a dne 26. lipnja 1912. bila je ustanovna skupština „Zadružne Sveze“ u Spljetu, koja bi imala zamijeniti današnji Pododbor. Koncem godine, radi lakšega novčanoga saobraćaja, postala je Hrvatska štedionica u Spljetu zvezinim uplaćujućim i isplaćujućim zavodom (Zahlstelle), te će se time potpuno izvršivati zvezine odredbe, po kojima mora svaka zadruga polagati svoje novčane pretičke kod svoje zadružne matice (sveze).

Ovo je slika ustrajnoga rada Pododbora Zadružne Zveze u Spljetu za podignuće narodnoga gospodarstva u Dalmaciji.

Zadružni pregled.

Friderik Viljem Rajfajzen. 11. marca t. l. smo praznovali petindvajsetletnico smrti očeta Rajfajzna, ki se ga morajo tudi slovenske zadruge spominjati s hvaležnostjo in spoštovanjem. Kot mlad za vse dobro vnet upravni uradnik je Rajfajzen videl, kako tare kmeta oderuštvo in ga rine na rob propada. Sklenil je pomagati in sklep mu ni bila prazna beseda, ki se kmalu pozabi ali po prvem neuspehu uplaši. Najprej je ustanavljal dobrodelna društva, ki se pa niso obnesla. Dokler je sam delal in vodil, je še šlo, ko je bil enkrat prestavljen, je društvo usahnilo. Spoznal je, da z dobrodelnostjo ne gre in postavil se je na stališče samopomoči. Leta 1864. je v Heddersdorfu ustanovil hranilnico in posojilnico na tem principu. Dodeljeno mu je bilo, da je videl zmago svojih idej, krasne uspehe svojega dela in hvaležnost tisočev. Ob petindvajsetletnici njegove smrti so se ga s hvaležnostjo spominjali zadrugarji po celem svetu.

Društvo za širjenje zadružne misli. Večje število poljskih zadrug se je združilo v društvo „Družba zadrugarjev v Galiciji“, da bi doseglo enotno delo na zadružnem polju. Nameni društva so: širiti zadružne ideje, čuvati čistost zadružnih principov, poživiti zadružno gibanje, pomagati pri ustanovitvi novih zadrug in podpirati jih pri nadaljnjem poslovanju. Da te namene doseže, bo društvo organiziralo zadružne tečaje in predavanja, izdajalo in razširjalo zadružne poučne knjige, ustanavljalo knjižnice, čitalnice, tečaje za odraslo mladino i. t. d., prirejalo konference, zborovanja in razstave za zadružništvo, zbiralo statistične podatke in jih znanstveno uporabljalo. Misli se na ustanovitev informacijske pisarne, ki bi skrbela za pravni pouk za ustanovitelje in voditelje zadrug in izdelala vzorna pravila in navodila za vodstvo in knjigovodstvo pri zadrugah. Pri vsem svojem delu bo nastopalo društvo v sporazumu z drugimi zadružnimi faktorji, zlasti z zadružnimi zvezami. Glavni sedež društva je v Lvovu.

Veliko poneverjenje pri nemški Hranilnici in posojilnici v Laškem trgu. Pri tej posojilnici, ki je bila eden glavnih stebrov spodnještajerskega nemštva, je poneverjal že dolgo vrsto let blagajnik Drolz, letos se je našel pri reviziji primankljaj K 458.700. Drolz se je takoj po odkritju v Mariboru zastrupil. Kadar se je doslej dogodila kaka neprijetnost našim slovenskim zadrugam, so južnoštajerski Nemci zagnali vedno

velik škodoželjen vrišč, ravno tako zveza, pri kateri je bila prizadeta hranilnica včlanjena. Žalibog je prizadetih pri tej poneverbi mnogo okoliških slovenskih posestnikov.

Gospodarske drobtine.

Vinogradniki! Težki udarec osode nas je zadel letos ob istem času kot lani. Krasno, a žalibog prerano se razvijajoč trtni zarod uničil nam je žled in mraz.

Vsakdo bo gotovo vprašal, kaj naj stori sedaj z ozebljenimi trtami. Zato Vam dajem sledeča navodila: Za sedaj ne kaže družega, kot da pustite trto popolnoma v miru in skončate morda še ne izvršeno spomladno delo v vinogradih.

Vsak trtni popek obstoji iz enega glavnega in dveh stranskih očes (podočkov). Sedaj se še ne da zanesljivo presoditi, katera očesa so pozebla.

V večini slučajev je pozeblo samo glavno oko in je en ali drug podoček še zdrav. To ali ono stransko oko bo gotovo pozneje poginilo. Tudi na teh mladikah bo še nekaj grozdja, čeprav bolj redkega in drobnega.

Iz tega razvidite, kako nespametno ravna jo tisti, ki — morda v neumestni jezi — režejo šparone (prevezi) stran. Pustite toraj trto v miru! Še-le ko bo nastalo trajno gorko vreme in ko bo trta zopet poginila, videli bomo kaj je živega in zdravega, to pa bo treba skrbno varovati! Potem bomo od mraza uničene, suhe pogankje iz glavnih očes obrali, da stranska očesa lažje odženejo. Sedaj tega ne kaže delati, ker bi še bolj ozeblo to, kar je ostalo. Saj pridejo lahko še mrazi, grozijo nam še trijaci. Kadar bo trta odgnala 15 do 20 cm dolge mladike, bomo šele to odbrali, kar je na trti nepotrebne, da trta po nepotrebem moči ne trati.

Drugo poletno delo, zlasti pa škropljenje in žveplanje, moramo skrbno izvršiti, da vsaj tisti zarod, ki bo ostal po mrazu, dozori in poplača vinogradniku vsaj delo.

Država in dežela nam bodeta gotovo priskočili na pomoč, da dobimo vsaj galico in žveplo po nižani ceni.

C. kr. vinarski nadzornik: B. Skalicky.

Gospodinjski pouk. Pri konferenci predsednikov deželnih kulturnih svetov in kmetijskih družb, ki se je vršila 2. aprila pri c. kr. kmetijski družbi na Dunaju, je predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske državni in deželni poslanec Povše razpravljal stališče žene v domačem gospodarstvu in

je stavil skupno s predsednikoma Zaleger-jem in Listom predlog, naj se skrbi za vzgojo kvalificiranih gospodinjskih učiteljic. Predlog je bil sprejet.

Na deželni gospodinjski šoli na Vrhniki se prične šestmesečni letni tečaj dne 1. maja in bo trajal do 1. novembra t. l.

Sprejemajo se gojenke, katere so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo cel čas tečaja v zavodu šolskih sester in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje in drugo.

Prošnje za vstop je vlagati pri vodstvu šole na Vrhniki najkasneje do 28. aprila t. l. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko spričevalo, krstni list in zavezo izjavo starišev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenko skozi cel tečaj v zavodu. Gojenke se uče teoretično in praktično vsega gospodinstva kot kuhanja, šivanja in krojenja, vzgoje otrok, vrtarstva, živinoreje, dela na polju in računstva pod vodstvom šolskih sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

Novi dolгови. Ogrska vlada je najela posojilo v znesku 300 milijonov kron, avstrijska vlada pa misli najeti 150 milijonov kron. Že v decembru lanskega leta sta se bili obe vladi zadolžili za 250 milijonov kron, tako da se bo državni dolg tekom štirih mesecev povečal za 700 milijonov kron. Precejšen del teh vsot se bo porabil, oziroma se je že porabil za vojaške namene. Sedanje ogrsko posojilo razpada v rento in zakladne liste. Renta se bo obrestovala z 4½% in jo bodo banke prevzele od države po kurzu 90 odstotkov, kar pomenja, da se bo dejansko obrestovala po 5%. Tudi avstrijska vlada se bo najbrž odločila za posojilo v obliki 4½% rente. Po preteku 30 let je na Ogrskem to prvi slučaj, da se ponuja na denarnem trgu 4½% renta. Pri obrestni meri se torej tudi državi ne godi preveč dobro.

Kmetijske nadaljevalne šole v Belgiji. Letošnjo zimo so bile v Belgiji v 401 občini kmetijsko nadaljevalne šole in v 143 občinah kmetijski gospodinjski tečaji. Poučevalo je 63 ljudskošolskih učiteljev in nadzornikov, 52 kmetijskih strokovnih učiteljev, 29 profesorjev in živinozdravnikov in 24 drugih (kmetov, duhovnikov itd.). Na gospodinjskih tečajih je poučevalo 35 učiteljic gospodinjskih šol in potovalnih učiteljic.

Premije za setev lanu in konoplje na Francoskem. Francoska država je izdala 9. aprila 1910 poseben zakon, ki določa nagrade za poljedelce, ki bodo pridelovali lan in konopljo v določeni množini. V ta namen je določena vsota 2,500.000 frankov. V decembru lanskega leta so

bile določene nagrade v višini 60 frankov. Tudi pri nas je škoda, da se je lan čisto opustil.

Poročilo Gospodarske zveze v Ljubljani.

Umetna gnojila svetujemo kmetijskim društvom kakor tudi hranilnicam, da naročajo za svoje člane v celih vagonih. Veliko hranilnic je še, ki se niso še nikdar pečale z naročevanjem umetnih gnojil za svoje člane. To je velika pomanjkljivost, ker s skupnimi naročili veliko koristijo kmetijstvu. Marsikak kmetovalec ne naroča gnojil, dasi jih potrebuje, ker ne se ve kam obrniti.

Pri naročilih na cele vagone dovolimo znaten popust in pošljemo ponudbo na zahtevo.

Cene za manjša naročila (najmanj 100 kg) franko postaja Ljubljana so sledeče:

Rudninski superfosfat s 14% v vodi raztopne fosforove kisline stane K 7.— za 100 kg;

Tomasova žlindra 18% stane K 7.—; višje ali nižje odstotna dražja ali cenejša za 34 vinarjev od odstotka.

Kalijeva sol, 42% stane K 12·60 za 100 kg.

Kajnit stane K 5·50 za 100 kg.

Kostna moka K 10.— za 100 kg.

Amonijev sulfat K 38.— za 100 kg.

Čilski solitar K 34.— za 100 kg.

Vinogradniško gnojilo K 17·50 za 100 kg.

Gospodarska zveza ima v zalogi vsakovrstna krmila. Ponudimo zlasti sledeča:

Orehove tropine 56 do 57 odstotne po K 21.— za 100 kg; odpošiljajo se v vrečah po 75 kg.

Lanene tropine po K 22.— za 100 kg.

Klajno apno je uspešno krmilo in potreben dodatek h krmi; odpošilja se v pošiljativah od 5 kg do 50 kg po 24 vinarjev kg, nad 50 kg po 22 vinarjev. Pri manjših pošiljativah se računi zavoj in vozni list 20 vinarjev.

Ječmen za krmo po K 21.— za 100 kg.

Koruzo ima zveza vedno v zalogi in jo računa po dnevni ceni. Svetujemo, naj jo zadruga skupno naroče, ker jo dobe potem člani mnogo ceneje, ker si prihranijo večjih izdatkov za voznino. Pošljemo vedno radi posebne ponudbe.

Poleg navedenih krmil ima zveza v zalogi vsakovrstna druga krmila kakor grahoro, moko za krmo itd.

Semena žit se vedno naroče lahko pri zvezi, kakor tudi domačo deteljo, nemško deteljo, travna semena itd.

Semenske ajde bodo ponekodi člani zadrug veliko potrebovali. Ponudimo lepo semensko ajdo črno po K 28.—, sivo po K 30.— za 100 kg. Svetujemo tudi ta naročila pravočasno naročiti.

Poljedelske stroje bude imela od meseca junija naprej zveza vedno razstavljene in ne bude treba članom naročati po cenikih brez gotovosti, ampak bodo dobili pri zvezi stroje res solidnih tovarn.

Ker izhaja „Narodni Gospodar“ le dvakrat na mesec in se cene večkrat hitro spremenijo, je seveda smatrati navedene cene brezobvezne za zvezo.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Št. Vidu pri Vipavi,

reg. zadr. z omej. zav.

ki se bo vršil v nedeljo dne 18. maja 1913
ob pol 4. uri popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
6. Prememba pravil.
7. Volitev načelstva.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Ako bi bil ta občni zbor nesklepčen, vrši se pol ure pozneje po istem dnevnem redu drug občni zbor, kateri sklepa brezpogojno.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruge v Šmarci,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 18. maja 1913 ob 4. uri popoldne
v Društvenem domu v Šmarci

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Poročilo načelstva.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
6. Volitev enega člana načelstva.
7. Volitev dveh članov nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Strohlinju,

registr. zadruge z om. zavezo,

ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 4. uri popoldne
pri g. načelniku v Strohlinju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske in konjerejske zadruge v Gorjah,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši dne 12. maja 1913 ob 3. uri popoldne v dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev odbora.
5. Potrdilo nakupa in porabe pašnika.
6. Določitev pašnine.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva v Loškem potoku,

reg. zadr. z om. zav.

ki se bo vršil dne 25. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v Društvenem domu na Hribu.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev treh izžrebanih članov načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem sporedu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Senožečah,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 18. maja 1913 ob 3. uri popoldne v prostorih S. K. I. društva v Senožečah.

Dnevni red:

1. Poročilo o izvršeni reviziji.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo rač. pregledovalca.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sorici,

registr. zadruge z neom. zavezo,

ki se vrši dne 4. maja 1913 ob 2. uri popoldne v Sp. Sorici
št. 2 v uradni sobi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Gospodarske zadruge v Selški dolini,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 12. maja 1913 ob pol 4. uri popoldne
v lastnih prostorih na Češnjici.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov. Odbor.

Vabilo na redni občni zbor
Sodarske zadruge na Češnjici,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 12. maja 1913 ob pol 2. uri popoldne
v združenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Poročilo o izvršeni reviziji.
8. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Svečini,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Svetinjah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 12. maja 1913 ob 9. uri popoldne
v gostilni g. Al. Zavratnika.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje drug občni zbor na istem mestu in po istem dnevnem redu, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice na Dobrni,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob pol 8. uri popoldne
v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Potrditev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Zibiki,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 16. maja 1913 ob 8. uri popoldne
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Zvišanje obrestne mere.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Petrovčah,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 4. uri popoldne
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Poročilo o zadnji izvršeni reviziji.
5. Prememba pravil.
6. Volitev enega člana nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruge v Senožečah,

reg. zadr. z om. zav.
ki se bo vršil dne 18. maja 1913 ob 4. uri popoldne
v prostorih S. k. izobr. društva.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Dramljah,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 3. uri popoldan
v lastnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Zrečah,
registr. zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v občinski hiši.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil ob navedenem času sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruge v Mekinjah,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 18. maja 1913 ob pol 4. uri popoldne
v društvenem domu v Mekinjah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Posojilnice pri Sv. Lenartu v Slov. gor.
registr. zadruge z neom. zavezo,
ki se vrši v ponedeljek, dne 5. maja 1913 ob 10. uri dopoldne
v veliki dvorani Arnuševe gostilne.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
 2. Poročilo načelstva.
 3. Poročilo računskega pregledovalca.
 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
 5. Razdelitev čistega dobička.
 6. Volitev načelstva.
 7. Volitev računskega pregledovalca in njega namestnika.
 8. Nasveti in slučajnosti.
- K obilni udeležbi vabi odbor.

Vabilo na XVIII. redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Stari loki,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 12. maja 1913 ob pol 4. uri popoldne
v posojilničnih prostorih v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Posojilnega in hranilnega društva pri Sv. Emi,
registr. zadruge z neom. zavezo,
ki se bo vršil, ker prvi ni bil sklepčen, dne 13. maja 1913
ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih in bo veljavno
sklepal po istem dnevnem redu ne glede na število navzočih
zadrušnikov (§ 33. pravil.) Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijskega društva v Šmarci,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 8. maja 1913 ob 7. uri zvečer
v Društvenem domu v Šmarci.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1912.
4. Poročilo načelstva.
5. Poročilo nadzorstva.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal, ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
**Kmetijskega društva za Šempeter
in Belo cerkev,**
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v prostorih g. Jožefa Bojanca v Šempetru.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1912.
 3. Volitev načelstva.
 4. Volitev nadzorstva.
 5. Prememba pravil.
 6. Slučajnosti.
- K obilni vdeležbi vabi odbor.

Vabilo na redni občni zbor
Okrajne posojilnice v Radečah,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 18. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v Narodnem domu v Radečah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev račun. zaključka za l. 1912.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijskega društva v Šmartnem pod Šmarno goro,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
kr se vrši dne 4. maja 1913 ob 3. uri popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Cerkljah pri Krškem,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
ki bo dne 18. maja 1913 ob 3. uri popoldne v stari šoli
v Cerkljah.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice pri Veliki Nedelji,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 12. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Hranilnice in posojilnice v Hotederšici,

reg. zadr. z neom. zav.,
ki se bo vršil dne 4. aprila 1913 ob 3. uri popoldne
v posojilniških prostorih v župnišču.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruge za občino Zmincev in Škofjokloko,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo dne 11. maja 1913 ob 3. uri popoldne
v prostorih g. načelnika v Bodovljah št. 1.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1912.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor
Stavbinske zadruge „Lastni dom“ v Petrovčah,

registr. zadruge z om. zavezo,
ki se bo vršil dne 11. maja 1913 ob 4. uri popoldne
v prostorih „Lastnega doma“.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Živinorejske zadruge v Tomišlju,

reg. zadr. z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 4. maja 1913 ob 10. uri dopoldne
v šoli v Tomišlju.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1912.
5. Volitev načelstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov.